

ข้อเท็จจริงบางประการ เกี่ยวกับ “ข้อเรียกร้อง 7 ข้อของพะยี่สุหลง”

ใน “อุตสาหกรรรมวิชาการปัญหาชายแดนภาคใต้” มีตัวละคร ฉาก สถานที่ และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ปัตตานี/ปัตตานีปรากฏอยู่ในหน้ากระดาษเสมอ แม้ว่าจะงานเขียนดังกล่าวจะไม่ใช้ประวัติศาสตร์นิพนธ์ก็ตาม ทั้งนี้เข้าใจได้ว่าอดีตและประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อเหตุการณ์ และการทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน เราจึงพบเรื่องราวของลังกาสุกะ รัฐสุลต่านปาตานี อับดุลกาเดร์ มะไฮยิดดิน พะยี่สุหลง ดุซงญอ สะพานกอตอ การชุมนุมที่มีมัสยิดกลางปัตตานี ฯลฯ ในงานเขียนประเภทต่างๆ มากมาย

[เรื่ อ ง จ า ก ป ก]

พุทธพล มงคลวรารณ
อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีเหตุการณ์สำคัญอันหนึ่งที่งานเขียนต่างๆ เหล่านี้จะเลี่ยงไม่กล่าวถึงไม่ได้เลยก็คือ การยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลไทยของชาวมลายูมุสลิมที่นำโดยพะยี่สุหลงเมื่อ พ.ศ. 2490 ข้อเรียกร้องฉบับนี้กลายเป็นเอกสารประวัติศาสตร์การเมืองที่สำคัญและได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด งานเขียนต่างๆ มักยกข้อความจากข้อเรียกร้อง 7 ข้อมาไว้ในตัวบทเพื่อแสดงถึงการเรียกร้องสิทธิของชาวมลายูมุสลิม นอกจากนี้ข้อเรียกร้อง

7 ข้อยังถูกหยิบยกในวาระทางสังคมการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเขตปกครองพิเศษ (autonomy) การใช้ภาษามลายูหรือกฎหมายอิสลามในพื้นที่

อย่างไรก็ตามการอ้างอิงอย่างกว้างขวางนี้ ข้อเรียกร้อง 7 ข้อที่ถูกยกมาในงานเขียนต่างๆ กลับมีจุดที่แตกต่างกันอยู่ ดังมีนักวิชาการอย่าง ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2551) และธเนศ อาภรณ์สุวรรณ (2549) ได้ตั้งข้อสังเกตถึงความแตกต่างของข้อเรียกร้องที่มีการอ้างอิงกันมาว่ามีการเรียงลำดับข้อไม่เหมือนกัน มีหน้าข้างงานเขียนบางเล่มมีข้อเรียกร้องที่ต่างออกไปบางข้อ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวนี้ อาจจะไม่ใช้ความแตกต่างในสาระสำคัญของข้อเสนอ แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับการเข้าถึงเอกสารหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ ปาตานี/ปัตตานีของอุตสาหกรรมวิชาการปัญหาชายแดนภาคใต้ ทั้งยังทำให้เกิดข้อสงสัยตามประสา นักเรียนประวัติศาสตร์ว่า “ต้นฉบับเดิมที่ส่งให้รัฐบาลพิจารณานั้นคือฉบับไหนและเขียนในภาษาอะไร” (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2549 : 91)

ที่มาของข้อเรียกร้อง

ที่จริงการเรียก “ข้อเรียกร้อง 7 ประการของ หะยีสุหลง” ดูจะไม่ถูกต้องเท่าไรนักเพราะข้อเรียกร้อง 7 ข้อที่เป็นที่รู้จักกันนั้น ทำในนามคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ซึ่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นจุดกำเนิดรัฐประชาชาติต่างๆ ทั้งที่ได้มาด้วยทางสันติและการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชจากเจ้าอาณานิคมเกือบทั่วทุกหนทุกแห่ง ลัทธิชาตินิยมและการปลดปล่อยแห่งชาติได้กลายเป็นพลังผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในมลายาของ

อังกฤษ การสถาปนาสหภาพมลายา (Malayan Union) ในปี พ.ศ. 2489 เป็นตัวเร่งให้กระแสชาตินิยมมลายูขึ้นสู่กระแสสูง ซึ่งปัตตานีก็เช่นเดียวกัน เหล่าบรรดาปัญญาชนมลายูปาตานีก็ได้รับอิทธิพลจากกระแสชาตินิยมมลายูที่อยู่ในกระแสสูงนี้ด้วย

นอกจากนี้ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ.2481- 2487) นโยบายชาตินิยมไทยที่มีลักษณะเชื้อชาติ นิยมและการกดขี่ข่มเหงของข้าราชการไทย ได้สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจแก่ชาวมลายูในพื้นที่ภาคใต้สุดของไทย (เช่นเดียวกับชาวไทยและกลุ่มเชื้อสายอื่นๆ โดยเฉพาะชาวจีนที่เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของลัทธิชาติ/เชื้อชาตินิยมไทย) ทั้งบริบททางประวัติศาสตร์ของยุคสมัยและปัญหาที่รัฐไทยได้ก่อขึ้นในช่วงสงครามทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในพื้นที่ 3 - 4 จังหวัดภาคใต้ โดยแต่ละกลุ่มก็มีเป้าหมายทางการเมืองที่ต่างกันออกไป ตั้งแต่เรียกร้องสิทธิเสรีภาพ การปกครองตนเอง ไปจนถึงการแบ่งแยกดินแดน รัฐบาลหลังสงคราม (เอาเข้าจริง ตั้งแต่ก่อนสิ้นสุดสงคราม เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากแพ้โหวตในสภาผู้แทนฯ เมื่อ พ.ศ.2487 และควง อภัยวงศ์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี) มีแนวทางที่จะประนีประนอม “สมานฉันท์” กับชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้สุดของไทย ซึ่งการดำเนินการอันหนึ่งก็คือการตั้งคณะกรรมการสอดส่องภาวะการณ์ 4 จังหวัดภาคใต้ ในสมัยนายกรัฐมนตรีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เพื่อตรวจสอบและจัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาลต่อไป โดยในวาระที่คณะกรรมการสอดส่องฯ มา “ลงพื้นที่” คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีที่มีหะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ เป็นประธานได้จัดประชุมคณะกรรมการและประชาชนจำนวนหนึ่งเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2490 เพื่อจัดทำข้อเรียกร้องต่อคณะกรรมการสอดส่องฯ ผ่านไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งมีด้วยกัน

7 ข้อ ดังที่เราจะได้พิจารณาต่อไป โดยข้อเรียกร้อง 7 ข้อ นั้นได้จัดทำเป็นหนังสือและเสนอต่อคณะกรรมการสอดส่องฯ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2490 ที่คณะกรรมการ สอดส่องฯ ได้เดินทางมาถึงปัตตานี อย่างไรก็ตามในประวัติศาสตร์นิพนธ์เกี่ยวกับปัตตานี/ปาตานีเกือบทุกชิ้นกล่าวตรงกันว่าข้อเรียกร้อง 7 ข้อนี้ไม่ได้ถูกนำมาปฏิบัติแต่อย่างใด

แม้ว่าจากเอกสารชิ้นนี้จะมีความสำคัญและถูกหยิบยกในประวัติศาสตร์นิพนธ์และงานเขียนต่างๆ มากมาย แต่เมื่อพิจารณาอุ้งงานเขียนต่างๆ โดยเฉพาะงานเขียนทางวิชาการก็จะพบว่าข้อเรียกร้อง 7 ข้อที่ถูกยกขึ้นมากลับมีความแตกต่างกันทั้งการลำดับข้อเรียกร้อง สำนวนภาษาและรายละเอียดปลีกย่อยของข้อเรียกร้องแต่ละข้อ ซึ่งถ้าเราพิจารณาจากงานเขียนชิ้นสำคัญก็จะพบว่าความแตกต่างที่เกิดขึ้นมาจากแหล่งที่มาของข้อมูลที่แตกต่างกัน หรือกล่าวอีกในหนึ่งจากการใช้หลักฐานที่ต่างกัน ทำให้เกิดเวอร์ชันข้อเรียกร้องที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

“ปาตานี รัฐมลายูนอกมลายา” ของบาร์บารา วิททิงแฮม-โจนส์ (Barbara Whittingham-Jones)

บทความของบาร์บารา วิททิงแฮม-โจนส์ เรื่อง *ปาตานี รัฐมลายูนอกมลายา* (Patani - Malay State outside Malaya) ในหนังสือพิมพ์ *เดอะสเตรตส์ไทมส์* (The Straits Times) ฉบับวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2490 เป็นงานเขียนชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งในประวัติศาสตร์ปัตตานี เพราะไม่เพียงแต่เล่าสภาพการณ์ทางสังคมและการเมืองของปัตตานีหลังสงคราม โลกครั้งที่สอง แต่ยังทำหน้าที่กระบอกเสียงให้กับกลุ่มชาตินิยมมลายูปาตานีด้วย ที่สำคัญการมาเยือนและเขียนข่าวของวิททิงแฮม-โจนส์ เป็นหลักฐานอันหนึ่งที่ทางการไทยใช้อ้างในการดำเนินคดีหะยีสุหลงในศาลยุติธรรมด้วย ในบทความ *ปาตานี รัฐมลายูนอกมลายา* วิททิงแฮม-โจนส์ได้ลงข้อเรียกร้อง 7 ข้อไว้ดังต่อไปนี้

1. *The appointment of a single individual with full powers to govern the four districts of Patani, Naradhiwas, Yala and Setul, and in particular having authority to dismiss, suspend or replace all government servants, this individual to be local-born in one of the four districts and to be elected by the people.*

2. *Eighty percent of government servants in the four districts to profess the Muslim Religion.*

3. *Malay and Siamese to be the official language.*

4. *Malay to be the medium of instruction in the primary schools.*

5. *Muslim law to be recognised and enforced in a separate Muslim Court other than the civil court where the onetime kathi sits as an assessor.*

6. *All revenue and income derived from the four districts to be utilised within them.*

7. *The formation of a Muslim Board having full powers to direct all Muslim affairs under the supreme authority of the head of state mentioned in (1).*

Barbara Whittingham-Jones

บทความนี้ได้กลายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่งานเขียนในยุคต่อๆ มาใช้อ้างอิงเกี่ยวกับการต่อสู้ทางการเมืองของมลายูปาตานี ทั้งที่ไซและไมไซงานทางวิชาการ ข้อเรียกร้อง 7 ข้อในบทความของวิททิงแฮม-โจนส์ ถูกคัดลอกและแปลมาอยู่ในงานเขียนภาษาไทยอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน เราจะพบว่าตั้งแต่งานเขียนภาษาไทยที่เป็นต้นฉบับของการอ้างอิงต่อกันมาคืองานเขียนของ นันทวรรณ (เหมินทร์) ภู่อสว่าง เรื่องปัญหาชาวไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ ที่พิมพ์โดยสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2521 ที่ก่อนหน้านี้ นันทวรรณเขียนเรื่องนี้เป็นภาษาอังกฤษในชื่อเดียวกัน (The Problem of the Thai-Muslim in the Four Southern Provinces of Thailand) แบ่งเป็น 2 ตอนลงในวารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา (Journal of Southeast Asian Studies) ระหว่าง พ.ศ. 2519 - 2520 โดยงานของนันทวรรณ ได้ยกข้อเรียกร้อง 7 ข้อไว้ดังนี้

1. ขอให้แต่งตั้งบุคคลคนหนึ่งซึ่งมีอำนาจเต็ม มาปกครองใน 4 จังหวัด คือจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ให้มีอำนาจที่จะปลด รั้งรับ หรือโยกย้ายข้าราชการได้ บุคคลผู้นี้จักต้องถือกำเนิดในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งของ 4 จังหวัดและจักต้องได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนใน 4 จังหวัดนั้น
2. ข้าราชการใน 4 จังหวัด จักต้องเป็นมุสลิม จำนวน 80%
3. ให้ใช้ภาษามลายูและภาษาไทย เป็นภาษาราชการของ 4 จังหวัด
4. ให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษากลางของการสอนในโรงเรียนชั้นประถม
5. ให้ใช้กฎหมายมุสลิมในศาลศาสนา แยกออกไปจากศาลจังหวัด ซึ่งเคยมีผู้พิพากษาเป็นมุสลิม (Kathi) นั่งพิจารณาร่วมด้วย

6. ภาษีเงินได้และภาษีทั้งปวงที่เก็บจากประชาชนใน 4 จังหวัด จักต้องใช้จ่ายเฉพาะใน 4 จังหวัดเท่านั้น
7. ให้จัดตั้งคณะกรรมการมุสลิม มีอำนาจเต็ม ในการดำเนินการเกี่ยวกับคนมุสลิมทุกเรื่องโดยให้อยู่ในอำนาจสูงสุดของผู้นำตามข้อ 1.

แม้ในเชิงอรรถของนันทวรรณจะบอกว่าข้อความดังกล่าวอ้างอิงจาก *Some Facts about Malays in South Siam* ซึ่งเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดย GAMPAR พิมพ์ในกัลันตันปี ค.ศ. 1948 โดย นันทวรรณตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า “เชื่อกันว่าผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้คือเตงกวมะไฮยิดดิน” แต่เห็นได้ชัดว่า ทั้งข้อความที่นันทวรรณยกมานั้นมีการเรียงข้อและรายละเอียดค่อนข้างจะตรงกับข้อความในบทความของวิททิงแฮม-โจนส์ จึงเป็นไปได้ว่าในหนังสือ *Some Facts about Malays in South Siam* ที่นันทวรรณอ้างนั้นก็ใช้ข้อมูลจากวิททิงแฮม-โจนส์ มาอีกทีหนึ่ง

Magazine SIDE MALAYA

A Patani coffee-shop of a group of Malays living in the Siamese territory.

ข้อเรียกร้อง 7 ข้อของ
นันทวรรณได้รับการอ้างอิงใน
งานเขียนอื่นๆ อีกทั้งภาษาไทย
และภาษาอังกฤษ เช่น งานของ
Surin Pitsuwan (1985) และ
ปิยนาค บุนนาค (2547) ที่อ้าง
ทั้งงานของนันทวรรณและ
สุรินทร์ที่อ้างจากนันทวรรณมา
อีกทีหนึ่งแสงรวมแห่งสันติของ
หะยีสุหลง

หนังสือเรื่อง Gugusan
Cahaya Keselamatan ซึ่งชื่อ
หนังสือนี้ถูกแปลเป็นภาษาไทย
หลายสำนวนด้วยกัน ได้แก่ แสง
รวมแห่งสันติ ของเฉลิมเกียรติ

ขุนทองเพชร รวมแสงแห่งสันติ ของโชคชัย วงษ์ธานี
หรือ กลุ่มแสงแห่งความปลอดภัย ของนิอับลุราภิ
บินนิฮัสซัน เล่มนี้เขียนโดยหะยีสุหลงเมื่อ พ.ศ.
2492 ด้วยภาษามลายู ตัวอักษรยาวีและได้รับการตี
พิมพ์โดยลูกชายของเขา อามีน โต๊ะมีนา เมื่อ พ.ศ.
2501 หนังสือเล่มนี้ถูกมองว่าเป็นหนังสือต้องห้าม
ดังนั้นความแพร่หลายของ แสงรวมแห่งสันติ จึงมีไม่
มากนัก นอกจากนี้การที่ยังไม่ถูกแปลเป็นภาษาไทย
ทำให้ผู้อ่านและนักวิชาการไทยรับรู้และใช้ประโยชน์
จากงานชิ้นนี้ไม่มากนัก อย่างไรก็ตามมีงานเขียน
อย่างน้อยสองชิ้นที่ใช้หนังสือเล่มนี้เป็นหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ ได้แก่ อาห์หมัด ฟาที อัล-ฟาฏอนี
เรื่องประวัติศาสตร์ปัตตานี และวิทยานิพนธ์ที่
ต่อมามีตีพิมพ์เป็นหนังสือเรื่อง หะยีสุหลง อับดุล-
กาเดร์ กบฏ...หรือวีรบุรุษแห่งสี่จังหวัดภาคใต้ ของ
เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร

หนังสือประวัติศาสตร์ปัตตานี หรือ Pengantar
Sejarah Patani เขียนโดยอาห์หมัด ฟาที อัล
ฟาฏอนี ผู้ “อพยพ” ไปอยู่กลันตัน มาเลเซีย หลัง

เหตุการณ์ ประท้วง 2518 ที่ปัตตานี เขียนขึ้นต่าง
กรรมต่างวาระตั้งแต่ทศวรรษ 1970 จนถึงการรวม
ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1994 โดยตีพิมพ์เป็นภาษามลายู
อักษรโรมัน ที่ประเทศมาเลเซีย หนังสือเล่มนี้แปลเป็น
ไทยโดยนิอับลุราภิ บินนิฮัสซัน และตีพิมพ์โดย
โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียง
ใต้ศึกษา ม.อ.ปัตตานี เมื่อปี พ.ศ. 2543
ประวัติศาสตร์ปัตตานี เล่มนี้ เล่าประวัติศาสตร์ของ
ปัตตานีตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงการต่อสู้ทางการ
เมืองเพื่อปลดปล่อยปัตตานีในศตวรรษที่ 20 โดย
เรื่องราวของหะยีสุหลงและข้อเรียกร้อง 7 ข้อก็เป็น
ส่วนหนึ่งในนั้นด้วย ข้อเรียกร้อง 7 ข้อในหนังสือของ
อาห์หมัด ฟาที มีดังต่อไปนี้

1. ขอให้ผู้นำคนหนึ่งนับถือศาสนาอิสลามเกิด
ใน 4 จังหวัดด้วยการได้รับเลือกจากประชาชนใน 4
จังหวัดโดยมอบอำนาจอย่างเต็มที่แก่เขา
2. ต้องการมีการศึกษาภาษามลายู ในทุก
โรงเรียนประชาบาล สำหรับเด็กอายุ 7 ขวบ ก่อน
เข้าเรียนภาษาไทยหรือรวมการศึกษาภาษาไทย
3. ภาษีหรือรายได้ใน 4 จังหวัดภาคใต้ต้อง
จ่ายภายในพื้นที่เท่านั้น
4. ข้าราชการต้องใช้คนมุสลิม 80 เปอร์เซ็นต์
ตามสัดส่วนประชากรซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม
5. ต้องใช้ภาษามลายู (ยาวี-ผู้เขียน) เป็น
ภาษาทางการ
6. ต้องแยกศาลจารีอะห์ออกจากสำนักงาน
ศาลยุติธรรมของรัฐพร้อมมีกฎหมายเฉพาะเพื่อ
ตัดสินการฟ้องร้องที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมาย
ศาสนาอิสลาม
7. ต้องยอมรับว่าประชาชนใน 4 จังหวัดเป็น
คนเชื้อชาติมลายู

ข้อเรียกร้อง 7 ข้อในงานของเฉลิมเกียรติ มี
อ้างอิงกันอย่างแพร่หลายที่สุดในงานวิชาการปัจจุบัน
เช่น ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2551) อารีฟิน บินจิ

(2550) รัตติยา สาและ (2544) (รวมถึงในเชิงอรรถของธเนศด้วย) เฉลิมเกียรติอ้างอิงที่มาของเวอร์ชันนี้ว่ามาจาก อัลหะหมัด อัมมัด ชูลม ฟาฏอนี, *แสงรวมแห่งสันติ* (ปัตตานี : เซาดารา เปรสส์, 2501) และเอกสารกระทรวงยุติธรรม เรื่องรายงานการปฏิบัติของคณะกรรมการสอดส่องภาวะการณ์ 4 จังหวัดภาคใต้ ข้อความมีดังต่อไปนี้

1. ขอให้ปกครอง 4 จังหวัดนี้เป็นแคว้นหนึ่งโดยมีผู้ดำรงตำแหน่งอย่างสูงให้มีอำนาจในการศาสนาอิสลาม มีอำนาจแต่งตั้งและปลดข้าราชการออกได้ ผู้ดำรงตำแหน่งนี้ต้องเป็นมุสลิมใน 4 จังหวัด
2. การศึกษาในชั้นประถมต้นจนถึงชั้นประถม 7 ให้มีการศึกษาภาษามลายูตลอด
3. ภาษาที่เก็บได้ให้ใช้ภายใน 4 จังหวัดนี้เท่านั้น
4. ในจำนวนข้าราชการทั้งหมดขอให้มีข้าราชการชาวมลายูร้อยละ 80
5. ขอให้ใช้ภาษามลายูควบกับภาษาไทยเป็นภาษาราชการ
6. ให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีเอกสิทธิ์หรือระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนาอิสลามโดยความเห็นชอบของผู้มีอำนาจสูงสุด
7. ให้ศาลรับพิจารณาตามกฎหมายอิสลาม แยกจากศาลจังหวัด มีโต๊ะกาลี (กอฎีหรือโต๊ะโต๊ะยุติธรรม) ตามสมควร และมีเสถียรภาพในการพิจารณาชี้ขาด

จากข้างบนจะเห็นได้ชัดว่า การเรียงข้อเรียกร้องจากข้อ 1 ถึงข้อ 5 ของทั้งอาห์หมัด ฟาซี และ เฉลิมเกียรติตรงกันและรายละเอียดข้อเรียกร้องมีความใกล้เคียงกัน แต่จะมีจุดต่างที่เป็นข้อสังเกตในข้อ 2 ที่ อาห์หมัด ฟาซี เขียนว่าให้เรียนภาษามลายูสำหรับเด็กอายุ 7 ปีก่อนเรียนภาษาไทย ในขณะที่ เฉลิมเกียรติระบุว่า ให้มีการศึกษาภาษามลายูจนถึงชั้นประถม 7 ซึ่งแม้จะมีความต่าง แต่ก็น่าจะสนใจว่าการระบุ 7 ปีหรือชั้นประถม 7 ในข้อเรียกร้องไม่

ปรากฏในทุกเวอร์ชันของบาร์บารา วิททิงนัม-โจนส์ เลย รวมถึงอีกแหล่งที่จะกล่าวต่อไปด้วย สำหรับข้อ 4 มีการใช้คำที่ต่างกันระหว่างให้ข้าราชการร้อยละ 80 เป็น “มุสลิม” ตามคำของอาห์หมัด ฟาซี กับของ เฉลิมเกียรติที่ใช้คำว่า “มลายู” ซึ่งการใช้คำที่ต่างกันนี้มีนัยยะสำคัญทางการเมืองอยู่พอสมควร

แต่สำหรับข้อ 6 และข้อ 7 ที่ไม่ตรงกัน คือ ข้อ 6 ในอาห์หมัด ฟาซี เป็นข้อ 7 ในเฉลิมเกียรติ ซึ่งก็คือเรื่องศาลชารีอะห์ที่แยกออกจากศาลยุติธรรมกับข้อ 7 ที่อาห์หมัดมีข้อเรียกร้องที่แตกต่างจากข้อมูลจากทุกแหล่งว่าเป็นเรื่องของการให้รัฐยอมรับสถานะความเป็นชาวมลายูของประชาชนใน 4 จังหวัด แทนที่จะเป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเหมือนเฉลิมเกียรติและงานชิ้นอื่นๆ ซึ่ง ณ ขณะนี้ที่ยังไม่ได้ตรวจสอบกับต้นฉบับ*แสงรวมแห่งสันติ*โดยตรง ผมขอตั้งข้อสังเกตจากหลักฐานภาษาไทยที่มีอยู่ว่า ในงานเฉลิมเกียรติได้อ้างอิงข้อเรียกร้อง 7 ข้อจากข้อมูล 2 แหล่ง คือ *แสงรวมแห่งสันติ* กับ *รายงานการปฏิบัติของคณะกรรมการสอดส่องฯ* ทำให้เขาได้ตรวจสอบว่ามีข้อมูลไม่ตรงกันในข้อสุดท้ายของ*แสงรวมแห่งสันติ* จึงเป็นไปได้ว่าได้นำเอาข้อเรียกร้องเรื่องคณะกรรมการอิสลามมาไว้ในข้อ 6 และเอาเรื่องศาลเป็นข้อ 7 และตัดข้อ 7 ที่มีอยู่ใน*แสงรวมแห่งสันติ* และในงานของอาห์หมัด ฟาซี ซึ่งไม่ปรากฏ ณ ที่แห่งใดเลยทิ้งไป

ประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรมลายูปัตตานี ของ อิบรอฮีม ชุกรี

เป็นข้อเรียกร้องที่ปรากฏในงานเขียนประวัติศาสตร์ชาตินิยมมลายูปัตตานีเล่มสำคัญที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด โดยเฉพาะในโลกงานเขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คือ *ประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรมลายูปัตตานี* ของ อิบรอฮีม ชุกรี ที่หะสัน หมัดหมานและ

มะหามะซากิ เจ๊ะหะ แปลมาจากต้นฉบับภาษามลายู ตัวอักษรยาวี ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในช่วงทศวรรษ 2490 โดยเป็นงานเขียนที่ไม่มีการอ้างอิงแบบวิชาการ ทั้งผู้เขียนก็ไม่ได้ระบุที่มาของข้อเรียกร้อง จึงไม่ทราบที่มาของเวอร์ชันนี้อย่างชัดเจน ข้อความมีดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลต้องแต่งตั้งบุคคลคนหนึ่งที่ได้รับเลือกจากประชาชนเพื่อดำรงตำแหน่งสูงสุดและมีอำนาจในการปกครอง 4 จังหวัดนี้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล บุคคลผู้นี้จะต้องเป็นมุสลิมที่เกิดในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งของ 4 จังหวัดนี้ และตำแหน่งนี้จะต้องเป็นตลอดชีพ

2. ภาษาอาหรับและรายได้ต่างๆ ที่เก็บได้จาก 4 จังหวัดนี้ จะต้องนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ภายในพื้นที่นี้เท่านั้น

3. รัฐบาลจะต้องจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษามลายูในโรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4

4. ข้าราชการที่จะปฏิบัติหน้าที่ใน 4 จังหวัดนี้ จะต้องเป็นมุสลิมที่เกิดในพื้นที่นี้จำนวน 80 เปอร์เซ็นต์

5. รัฐบาลจะต้องใช้ภาษามลายูควบคู่กับภาษาสยามเพื่อติดต่อราชการในพื้นที่นี้

6. รัฐบาลจะต้องให้อำนาจแก่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเพื่อออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอิสลามโดยมีบุคคลตามข้อ 1 ให้การยินยอม

7. รัฐบาลจะต้องตั้งศาลอิสลามใน 4 จังหวัดนี้ โดยมีอำนาจเด็ดขาดในการพิจารณาตัดสินคดีที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานและมรดก ซึ่งมีมุสลิมเป็นคู่กรณี

หนังสือเกี่ยวกับปัตตานีอีกเล่มที่มีความสำคัญก็คือ ปัตตานี อดีต-ปัจจุบัน ของ อ.บางนรา ซึ่งตีพิมพ์ในช่วงเวลาของความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมหลัง 14 ตุลา งานชิ้นนี้เช่นเดียวกับงานชิ้นอื่นๆ ที่พูดถึงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ปัตตานีที่จะยกข้อเรียกร้อง 7 ประการมา ข้อความเป็นดังนี้

1. ให้อำนาจเพิ่มเติมในด้านการปกครองใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล บุคคลดังกล่าวนี้อาจได้รับเลือกจากประชาชนใน 4 จังหวัดภาคใต้นั้นเอง

2. ภาษาและรายได้ต่างๆ จาก 4 จังหวัดนั้นจะต้องใช้จ่ายเฉพาะใน 4 จังหวัดนั้นเท่านั้น

3. รัฐบาลจะต้องจัดให้มีวิชาภาษามลายูในโรงเรียนประชาบาลจนถึงประถมปีที่ 4

4. ข้าราชการใน 4 จังหวัดนั้นจะต้องให้แก่ชาวมลายู 80%

5. รัฐบาลจะต้องกำหนดให้ใช้ภาษามลายูในสถานที่ราชการในสี่จังหวัดนั้น พร้อมกับภาษาไทย

6. รัฐบาลจะต้องอนุมัติให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามและชนบประเพณี ด้วยความเห็นชอบของผู้มีอำนาจสูงสุด ดังได้กล่าวไว้ในข้อ 1

7. รัฐบาลจะต้องแยกศาลศาสนา (มะหะกะมะฮ์ ชัรอียะ) จากศาลจังหวัด และใช้ศาลศาสนามีอำนาจเต็มในการพิจารณาตัดสินคดี

ในหนังสือของ อ.บางนรา เช่นเดียวกับซุกรีที่ไม่ได้อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความ แต่ก็เห็นชัดว่ามีการใช้ข้อมูลจากงานเขียนของซุกรี ดังเราจะพบว่า การเรียงลำดับข้อเรียกร้องและเนื้อหาของข้อเรียกร้องแต่ละข้อของหนังสือสองเล่มนี้มีความตรงกัน แม้จะมีสำนวนแปลที่ต่างกันและจุดหนึ่งที่แตกต่างกันคือ ในข้อ 1 เรื่องผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง 4 จังหวัดภาคใต้ของซุกรีเขียนว่า “ตำแหน่งนี้จะต้องเป็นตลอดชีพ” ซึ่งไม่ปรากฏในที่อื่นๆ เลยก็ตาม จุดสังเกตเล็กๆ อันหนึ่งที่ทำให้น่าเชื่อถือ ข้อมูลจากหนังสือทั้งสองเล่มมาจากแหล่งเดียวกันก็คือ ข้อ 3 ของทั้งสองเล่มระบุเรื่องการเรียนภาษามลายูจนถึงชั้นประถม 4 ตรงกัน และระบุต่างจาก

เวอร์ชัน*แสงรวมแห่งสันติ* ที่ระบุชั้นประถม 7 หรืออายุ 7 ปี

ความแตกต่างระหว่างสามเวอร์ชัน

จากการสำรวจงานเขียนต่างๆ พอจะสรุปได้ว่าข้อเรียกร้อง 7 ข้อ นั้นมีด้วยกัน 3 เวอร์ชัน คือ บทความของบาร์บารา วิททิงนัม-โจนส์ (BWJ) *แสงรวมแห่งสันติ* (GCK) และ *ประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรมลายู* (SKP) ซึ่งความแตกต่างที่ชัดเจนที่สุดของสามเวอร์ชันนี้ก็คือ การลำดับข้อเรียกร้อง เราจะพบว่า ข้อเรียกร้องข้อที่ 1 เรื่องให้

*มีผู้มีอำนาจสูงสุด*ที่มาจากการเลือกตั้งของคนในท้องถิ่น*มีอำนาจในการปกครองพื้นที่ 4* จังหวัดนั้น ถูกจัดให้เป็นข้อที่หนึ่งตรงกันทั้งหมดจากทุกเวอร์ชัน อันสะท้อนว่าเป็นข้อเรียกร้องที่ถูกต้องให้ความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่ข้ออื่นๆ ไม่มีข้อใดที่เรียงลำดับตรงกันทั้งสามเวอร์ชันเลย ตารางด้านล่างแสดงการเปรียบเทียบการเรียงลำดับข้อเรียกร้อง จะพบว่า GCK และ SKP มีการเรียงลำดับข้อเรียกร้องที่เกือบจะตรงกัน เว้นแต่ข้อ 2 และข้อ 3 ของ GCK ที่เรียงสลับกับ SKP และประเด็นข้อ 7 ของอาร์ห์หมัด ฟาซี ที่เป็นปัญหา

BWJ	GCK	SKP	สัญลักษณ์
1	1	1	P1
2	4	4	P2
3	5	5	P3
4	2	3	P4
5	6(A)*	7	P5
6	3	2	P6
7	6(B)*	6	P7

* 6 (A) คือข้อ 6 ใน*ประวัติศาสตร์ปัตตานี*ของอาร์ห์หมัด ฟาซี ส่วน 6 (B) คือข้อ 6 ในหะยีสุหลงฯ ของเฉลิมเกียรติ ส่วนเนื้อหาสาระของข้อเรียกร้องแต่ละข้อนั้นดูจะไม่มีมีความแตกต่างในสาระสำคัญเท่าไรนัก

P1 นัยยะสำคัญตรงกันว่าเรียกร้องการปกครองตนเองของประชาชนใน 4 จังหวัด ที่มีผู้นำที่มีอำนาจในทางปกครองเหนือระบบราชการทั้งหมด โดยมาจากการเลือกตั้งของประชาชน จะมีข้อแตกต่างอยู่บ้าง เช่นในของเฉลิมเกียรติที่ระบุอำนาจในการศาสนาอิสลามด้วย และในของชุกรีที่บอกว่า ตำแหน่งนี้เป็นตลอดชีพ

P2 กล่าวตรงกันทั้งหมดว่าให้ข้าราชการทั้งหมดในสี่จังหวัดต้องเป็นคนในพื้นที่ร้อยละ 80 ซึ่งมีความแตกต่างในการใช้คำที่อาจจะมีความสำคัญทางการเมือง ที่ BWJ และอาร์ห์หมัด ฟาซี ใช้คำว่า *มุสลิม* ในขณะที่เฉลิมเกียรติและ อ.บางนรา ใช้คำว่า *มลายู* และชุกรีใช้คำว่า *“มุสลิมที่เกิดในพื้นที่”*

P3 กล่าวถึงภาษามลายูในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันระหว่างการให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน (medium of instruction) กับการให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษามลายูกับช่วงระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่าง “7 ขวบ” ในของอาร์ห์หมัด ฟาซี กับชั้นประถม 7 ของเฉลิมเกียรติ และประถม 4 ใน SKP

P4 ตรงกันว่าให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่ไปกับภาษาไทย

P5 ใจความหลักอยู่ที่ให้มีศาลที่พิจารณาคดีตามกฎหมายอิสลามที่แยกขาดจากศาลยุติธรรมของทางราชการที่มีอยู่เดิม โดยในแต่ละสำนวนอาจจะกล่าวต่างกันบ้างในรายละเอียดแต่ไม่ใช่ประเด็นที่มีนัยยะสำคัญนัก

P6 เรื่อง*ภาษีสละรายได้*ของรัฐในพื้นที่ 4 จังหวัดต้องนำมาใช้ในพื้นที่เท่านั้นกล่าวตรงกันทุกสำนวน

P7 เรื่อง*คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด*ให้มีอำนาจในการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับศาสนา โดยความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจตามข้อ 1 ทุกแห่งใจความสำคัญตรงกัน แต่มีข้อต่างอยู่บ้างใน B.W.J. ที่เขียนชวนให้เข้าใจว่าให้มีการตั้งคณะกรรมการอิสลามขึ้นมาใหม่ ไม่ใช่คณะกรรมการอิสลามที่มีอยู่แต่เดิม

ดังนั้น เราพบว่างานเขียนส่วนใหญ่กล่าวถึงข้อเรียกร้อง 7 ข้อของหะยีสุหลงตรงกัน แต่เมื่อเราย้อนกลับไปดูงานเขียนชิ้นสำคัญและจุดต้นตอที่มาของข้อมูลก็จะพบข้อสังเกตบางประการ ประการแรกคือ การทำงานของอาห์หมัด ฟาที ที่ใช้ข้อมูลจาก “อัตชีวประวัติ” ของหะยีสุหลง กลับมีข้อเรียกร้องที่แตกต่างไปอย่างสิ้นเชิงคือ ข้อ 7 ที่เรียกร้องว่า “ต้องยอมรับว่าประชาชนใน 4 จังหวัดเป็นคนเชื้อชาติมลายู” โดยไม่มีข้อ P7 เรื่องคณะกรรมการอิสลามฯ

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ในขณะที่ไม่มีเอกสาร*แสงรวมแห่งสันติ* อยู่ในมือ ทำให้ไม่อาจตรวจสอบข้อมูลของอาห์หมัด ฟาที อัล-ฟาฏอนีกับหนังสือ*แสงรวมแห่งสันติ*ที่เอาใจอ้างอิงได้ กระนั้นแตก็นำเชื่อว่า อาห์หมัด ฟาที คงเอาข้อความข้อเรียกร้อง 7 ข้อมาจาก*แสงรวมแห่งสันติ*จริง แต่เขาก็คงไม่ได้ตรวจสอบกับบทความของบาร์บารา วิททิงนัม-โจนส์ ที่เขาก็ใช้เป็นข้อมูลในการเขียนเช่นกัน ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อเรียกร้อง 7 ข้อในหนังสือ*แสงรวมแห่งสันติ* จากการค้นคว้าของโชคชัย วงษ์ธานี ที่ได้รวบรวมบรรณนิทัศน์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า “หนังสือนี้ถือว่าเป็นหลักฐานเบื้องต้น และแหล่งข้อมูลแรกที่มีการบันทึกข้อเรียกร้องดังกล่าว ซึ่งเดิมบันทึกเป็นภาษามลายูอักษรยาวี โดยมีข้อเรียกร้องที่ถูกบันทึกในหนังสือเล่มนี้เพียง 6 ข้อ (น.4-5) ที่เป็นอักษรตัวพิมพ์ โดยข้อที่ 7 ถูกเขียนขึ้นโดยลายมือในภายหลัง” โชคชัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า อาจจะเป็นอาหมิน โต๊ะมีนา ที่เขียนเพิ่มด้วยลายมือเข้าไป “ข้อเรียกร้องต่อทางการของหะยีสุหลงนั้นมีเพียง 6 ข้อ โดยบันทึกเป็นภาษามลายูอักษรยาวี

(ตัวพิมพ์อาหรับ) ส่วนข้อที่ 7 ถูกเขียนขึ้นใหม่ด้วยลายมือของเจ้าของหนังสือเล่มนี้ ซึ่งอาจเป็นหะยีอาหมิน (ผู้สังพิมพ์) ลูกชายของหะยีสุหลง จึงนำไปสู่ข้อสงสัยที่ว่าข้อเรียกร้องของหะยีสุหลงที่แท้จริงมี 6 หรือ 7 ข้อกันแน่” ข้อค้นพบของโชคชัยอาจจะช่วยให้ข้อสงสัยเกี่ยวกับการหายไปของข้อ P7 และมีข้อเรียกร้องให้รัฐยอมรับสถานะความเป็นเชื้อชาติมลายูที่ไม่ปรากฏในแหล่งอื่นๆ ในงานของอาห์หมัด ฟาที ที่ได้อ้างอิงมาจาก*แสงรวมแห่งสันติ* กระทั่งขึ้นได้บางส่วน

อันที่จริงหนังสือ*แสงรวมแห่งสันติ*ไม่ใช่ “แหล่งข้อมูลแรก” ของการบันทึกข้อเรียกร้อง 7 ข้อของหะยีสุหลงอย่างที่โชคชัยเข้าใจ ซึ่งถ้าไม่นับหนังสือข้อเรียกร้อง 7 ข้อ “ฉบับจริง” ที่ส่งถึงรัฐบาลไทย เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2490 แล้ว “แหล่งข้อมูลแรก” น่าจะเป็นบทความ*ปาตานี รัฐมลายูนอกมลายู* ของบาร์บารา วิททิงนัม-โจนส์ ที่ตีพิมพ์ใน*เดอะสเตตส์ไทม์* เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2490 ในขณะที่กว่าหะยีสุหลงจะบันทึกเรื่องราวของตนเองที่จะกลายเป็นหนังสือ*แสงรวมแห่งสันติ* (ที่พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2501) ก็เป็นปี พ.ศ. 2492 แล้ว คือเกือบสองปี

หลังจากเหตุการณ์และที่สำคัญเขาน่าจะเขียนจากความทรงจำ เพราะผู้เขียนคงไม่มีเอกสารหลักฐานต่าง ๆ อยู่ในมือขณะที่อยู่ในเรือนจำ

จากการสำรวจเกี่ยวกับข้อเรียกร้อง 7 ข้อจากแหล่งต่าง ๆ ข้างต้นจะเห็นว่า งานเขียนส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ระบุได้เพียง 2 แหล่งเท่านั้นเอง คือ บทความของ วิททิงนัม-โจนส์ และหนังสือ *แสงรวมแห่งสันติ* ซึ่งบทความของ วิททิงนัม-โจนส์เป็นแหล่งข้อมูลขั้นต้นที่สุดของการเข้าถึงการเรียกร้องของประชาชนมลายูมุสลิมที่มีหะยีสุหลงเป็นผู้นำคนสำคัญ ทั้งนี้บทความของ วิททิงนัม-โจนส์ เขียนจากการที่เธอได้เดินทางมาที่ปัตตานีและพบกับหะยีสุหลง โดยเป็นไปได้อย่างมากว่าโจนส์จะได้รับรู้ข้อเรียกร้องจากหะยีสุหลงโดยตรงตามที่ชเนศเคยตั้งข้อสังเกตเอาไว้ แม้ว่าจะบทความของวิททิงนัม-โจนส์จะเป็นหลักฐานขั้นต้นที่สุด เพราะได้เข้าถึงข้อมูลหลังจากการยื่นข้อเรียกร้องเพียงไม่กี่เดือนก็ตาม แต่ปัญหาของ วิททิงนัม-โจนส์ ก็คือ เรื่องของการแปล เราไม่ทราบว่า วิททิงนัม-โจนส์แปลข้อเรียกร้อง 7 ข้อด้วยตนเองหรือให้หะยีต่าง ๆ ในปัตตานีที่เป็นไกด์พา “ลงพื้นที่” แปลแล้วเล่าให้ฟัง แล้วการแปลที่ว่ำนั่นก่อให้เกิดการหลากเลือนหรือคลาดเคลื่อนของความหมาย

อันจะส่งผลต่อการทำความเข้าใจข้อเรียกร้อง 7 ข้อหรือไม่อย่างไร

ข้อเรียกร้อง 7 ข้อในหोजจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในรัฐสมัยใหม่ที่มีระบบราชการ หนังสือที่เป็นลายลักษณ์อักษรมีความสำคัญอย่างมากต่อการทำงานของราชการ ข้อเรียกร้อง 7 ข้อที่เป็นมติของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีได้ถูกทำเป็นหนังสือและยื่นต่อรัฐบาลไทยดังที่ทราบกันดี ดังนั้นเอกสารที่เป็นข้อเรียกร้อง “ฉบับจริง” จึงต้องอยู่ที่ไหนสักแห่งในหน่วยงานราชการของไทย ซึ่งผมก็พบโดยบังเอิญจากการสำรวจเอกสารประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปัตตานีที่หोजจดหมายเหตุแห่งชาติที่กรุงเทพฯ

การยื่นข้อเรียกร้อง 7 ข้อเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2490 เมื่อคณะกรรมการสอดส่องภาวะการณ์ 4 จังหวัดภาคใต้ที่คณะรัฐมนตรีสมัยหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์มีมติแต่งตั้งได้เดินทางมาถึงปัตตานี โดยคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัดปัตตานีที่มีหะยีสุหลงเป็นประธานได้ทำหนังสือนำเสนอ (หรือที่เรียกกันว่า “หนังสือปะหน้า”) ข้อเรียกร้อง 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

ที่ ๒๒/๒๕๙๐

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

๓ เมษายน ๒๕๙๐

เรื่อง คำขอร้องในการปฏิบัติทางศาสนาอิสลามและอื่นๆ

จาก ประธานกรรมการอิสลามปัตตานี

ถึง คณะรัฐมนตรี

เนื่องจากได้ประชุมตกลงกันในระหว่างกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานีกับปวงประชาชนชาวอิสลาม ได้ตกลงขอร้องให้จัดการปกครองจังหวัดปัตตานี สตุล ยะลา และ นราธิวาส รวมเป็นข้อความ ๗ ข้อ จึงขอประธานเสนอรายหัวข้อตกลงการประชุมดังกล่าวแล้วมาเพื่อให้โปรดพิจารณา และประธานความยุติธรรมแก่คณะข้าพเจ้าตามสมควร.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

[ลายเซ็น]

(นายหะยีสุหลง อับดุลกาเดร์)

ประธานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานี

ออกจะดูประหลาดที่ใช้ชื่อเรื่องว่า “คำขอร้องในการปฏิบัติทางศาสนาอิสลามและอื่นๆ” ทั้งๆ ที่ประเด็นหลักในข้อเรียกร้องไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติศาสนกิจแต่เป็นเรื่องการปกครองตนเอง เพราะเอกสารแผ่นถัดมาจากหนังสือปะหน้าคือข้อเรียกร้อง 7 ข้อ (ที่จริงไม่มีคำนี้ มีแต่ “คำขอร้อง” ตามหนังสือปะหน้า) “ฉบับจริง” เขียนเป็นภาษาไทยด้วย

พิมพ์ติด เนื่องจากเอกสารชุดนี้ แม้จะให้บริการในหอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้วและไม่งดให้บริการเหมือนเอกสารเกี่ยวกับสนธิสัญญาและภาคใต้ตอนล่างบางชุด แต่ก็อยู่ในชั้นความลับที่ไม่อนุญาตให้ทำสำเนา จึงทำได้เพียงแต่คัดลอกโดยคงไว้ซึ่งตัวสะกดและการใช้เลขไทยให้ตรงกับต้นฉบับ ข้อความเป็นไปดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานี

๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๙๐

การประชุมในวันนี้ พร้อมกันลงมติขอให้รัฐบาลไทยพิจารณาให้เป็นไปตามร้องขอตั้งต่อไปนี้ กล่าวคือ.

๑. ขอให้มีการปกครองใน ๔ จังหวัด ปัตตานี สตุล ยะลา และนราธิวาส โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งอย่างสูงให้มีอำนาจในการศาสนาอิสลามและมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการใน ๔ จังหวัดโดยสมบูรณ์ และให้ออกโดยเหตุประการต่าง ๆ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งสูงนี้ต้องเป็นมุสลิมใน ๔ จังหวัดนี้ และเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากปวงมุสลิมภาคนี้ โดยจะให้มีกำหนดเวลาดำรงตำแหน่งตามทางราชการก็ได้

๒. ข้าราชการแต่ละแผนกใน ๔ จังหวัดนี้ ให้มีมะลาญ ๘๐ เปอร์เซนต์ประกอบอยู่ด้วย

๓. การใช้หนังสือในราชการให้ใช้ภาษามะลาญและใช้ควบกับภาษาไทยด้วย เช่น แบบฟอร์มหรือใบเสร็จต่างๆ จะต้องให้มีภาษามะลาญใช้ด้วย

๔. การศึกษาโรงเรียนชั้นประถมให้มีการศึกษาภาษามลายูตลอดประถมบริบูรณ์

๕. ขอให้ศาลรับพิจารณาตามกฎหมายอิสลามแยกออกจากศาลจังหวัดที่มีแล้ว มิได้เกลาติดตามสมควร และมีเสรีในการพิพากษาชี้ขาดความโดยจะฟังเสียงผู้ใดไม่ได้ นอกจากผิดหลักกฎหมาย

๖. ผลประโยชน์รายได้ต่าง ๆ จะต้องใช้จ่ายในภาค ๔ จังหวัดนี้ โดยไม่แบ่งจ่ายให้แก่ที่อื่นเลย

๗. ให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนี้มีเอกสิทธิ์หรืออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติการศาสนาอิสลาม โดยเห็นชอบผู้มีอำนาจสูง (ตามข้อ ๑)

หะยีโมง เก็บอูรีย ผู้บันทึก

รองประธานกรรมการอิสลาม

นอกจากข้อเรียกร้อง 7 ข้อในภาษาไทยแล้ว แผ่นถัดมาเป็นฉบับภาษามลายูเขียนด้วยมือเป็นตัวอักษรยาวีและยังมีข้อเรียกร้องอื่นๆ ที่ถูกเสนอมาในวันเดียวกันนั้น ซึ่งในเรื่องนี้ผมจะได้เสนอในครั้งต่อไป

จากการกลับไปดูเอกสารข้อเรียกร้อง 7 ข้อ “ฉบับจริง” แม้จะไม่พบความแตกต่างที่จะทำให้สาระสำคัญของข้อเรียกร้องทั้งหมดที่ถูกนำเสนอในงานชิ้นอื่นๆ ผิดไป รวมถึง BWJ ที่เรียงข้อเรียงลำดับได้จับใจความสำคัญของข้อเรียกร้อง 7 ข้อไว้อย่างครบถ้วน แต่ถ้าเราดูในรายละเอียดในแต่ละข้อจะพบสิ่งที่ผิดแปลกไปจากที่ปรากฏในแหล่งอื่นๆ โดยเฉพาะใน BWJ ที่เป็นแหล่งข้อมูลแรกสุด โดยความแตกต่างที่มีนัยสำคัญในรายละเอียดจะปรากฏในข้อ 1 ถึงข้อ 4 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 เป็นเรื่องการปกครองตนเอง ซึ่งจุดที่ปรากฏในงานชิ้นอื่นๆ เลยก็คือ เรื่องการเลือกตั้ง “ผู้ดำรงตำแหน่งอย่างสูง” ไม่เพียงแต่ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะต้องเป็นมุสลิมที่เกิดในพื้นที่ 4 จังหวัด แต่ต้อง “เป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากปวงมุสลิมภาคนี้” ซึ่งต่างจากแหล่งอื่นๆ ทั้งหมดที่บอกเพียงว่าเลือกตั้งจากประชาชน (BWJ เขียนว่า “to be elected by the people”)

ข้อ 2 ข้อมูลทุกแหล่งระบุตรงกันว่าข้าราชการในพื้นที่ 4 จังหวัดจะต้องเป็นมุสลิม หรือมลายู ร้อยละ 80 แต่ในต้นฉบับในหอจดหมายเหตุแห่งชาติระบุรายละเอียดเพิ่มเติมว่าข้าราชการ “แต่ละแผนก” ร้อยละ 80 จะต้องเป็น “มะลายู” ซึ่งการระบุว่าข้าราชการแต่ละแผนกต้องเป็นมลายูร้อยละ 80 กับข้าราชการทั้งหมดร้อยละ 80 ต้องเป็นมลายูจะมีนัยยะที่ต่างกันออกไป รวมถึงการใช้คำว่า มุสลิม หรือ มลายู ก็เช่นกัน เพราะการระบุว่ามุสลิมเฉยๆ ก็อาจจะหมายถึงคนมุสลิมกรุงเทพฯ หรือที่อื่นๆ ที่ไม่ใช่มลายูก็ถูกนับรวมในร้อยละ 80 นี้ด้วย

ข้อ 3 จากต้นฉบับในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ไม่ได้ใช้คำว่าให้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการ แต่ระบุเพียงว่าในหนังสือราชการต่างๆ ให้ใช้ภาษามลายูควบคู่กับภาษาไทย ซึ่งจะมีความหมายต่างจาก “ภาษาราชการ” ซึ่งแปลจาก BWJ คำว่า “official language”

ข้อ 4 จากข้อมูลอื่นๆ ที่ผ่านมาจะระบุในสองแนวทาง คือ ให้มีการศึกษาภาษามลายูในระดับประถมศึกษาทำให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาในการเรียนการสอน (medium of instruction) ในต้นฉบับในหอจดหมายเหตุแห่งชาติระบุในแนวทางแรกว่า “ให้มีการศึกษาภาษามลายูตลอดประถมบริบูรณ์”

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คนเขียนเขียนออกมาเป็นหนังสือ กับสิ่งที่คนอ่านและรับรู้ไม่จำเป็นจะต้องตรงกัน ผู้อ่านอาจจะตีความไปอีกทางหนึ่ง ดังเราจะพบว่าในงานเขียนข้างมลายูปาตานี ก็ยืนยันว่าข้อเรียกร้องดังกล่าวไม่ใช่การแบ่งแยกดินแดน ซึ่งผมก็เห็นเช่นนั้น แต่ทางการไทย ตั้งแต่คณะกรรมการสอดส่องฯ อ่านแล้วก็เข้าใจในทันทีว่า “เป็นการแบ่งแยกการปกครอง” หรือขณะที่ข้อ 4 เรียกร้องอุดม บุญประกอบ ประธานคณะกรรมการสอดส่องฯ เข้าใจว่า “ตามที่เรียกร้องให้มีโรงเรียนชั้นประถมสอนภาษามะลายู” โดยโยนให้ ละม้าย จุลสมัย ข้าหลวงตรวจการศึกษาธิการ ภาค 5 ในฐานะกรรมการฯ ตอบ เขาก็บอกว่า “ในการที่จะให้สอนบทเรียนตามหลักสูตรเป็นภาษามะลายูในชั้นประถม

ศึกษานั้นทางราชการคงทำไม่ได้ เพราะไม่มีครู” ซึ่งประเด็นปฏิบัติการแรกต่อข้อเรียกร้อง 7 ข้อผมจะได้นำเสนอในโอกาสต่อไป

ถึงแม้ว่าต้นฉบับข้อเรียกร้อง 7 ข้อในหอจดหมายเหตุแห่งชาติจะมีสาระสำคัญที่ไม่แตกต่างจากข้อเรียกร้อง 7 ข้อที่พบในแหล่งต่างๆ กระนั้นการกลับไปค้นคว้าเอกสารหลักฐานชั้นต้นมีความสำคัญอย่างมากในการทำงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนประวัติศาสตร์ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบและวิพากษ์ข้อมูลหลักฐาน การกลับไปดูหลักฐานและอ่านหลักฐานในบริบทของมัน เป็นจุดเริ่มต้นแรกสุดของการทำงานทางประวัติศาสตร์ (๕)

รายการอ้างอิง

- เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร. **หะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ กบฏ...หรือวีรบุรุษแห่งสี่จังหวัดภาคใต้**. กรุงเทพฯ : มติชน, 2548.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. **ความรุนแรงกับการจัดการ “ความจริง” : ปัตตานีในรอบกึ่งศตวรรษ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- ชเนต อารมณ์สุวรรณ. **ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และคณะทำงานวาระทางสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- นันทวรรณ ภูส์ว่าง. **ปัญหาชาวไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้**. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2531.
- ปิยนาด บุนนาค. **นโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2516)**. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬายา, 2547.
- รัตติยา สาและ. **การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- อ. บางนวา. **ปัตตานี อดีต-ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ชมรมแสงเทียน, 2519.
- อารีฟิน บินนิ, ล. ลอแมน และซูฮัยมีย์ อิสมาแอล. **ปาตานี... ประวัติศาสตร์และการเมืองในโลกมลายู**. หาดใหญ่: มูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้, 2550.
- อาห์หมัด ฟาซี อัล-ฟาฏอนี. **ประวัติศาสตร์ปัตตานี**. สถาบันสมุทรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 2543.
- อิบรอฮิม ซูกรี. **ประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรมลายูปะตานี**. กรุงเทพฯ : สถาบันสมุทรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาและซิลค์เวอร์มบุ๊กส์, 2549.
- Surin Pitsuwan. **Islam and Malay Nationalism: A Case Study of the Malay - Muslim of Southern Thailand**. Bangkok : Thai Khadi Research Institute, 1985.
- Whittingham-Jones, Barbara. “Patani - Malay state outside Malaya,” **The Straits Times** (October 30, 1947) : 8.